

De Minister voor Rechtsbescherming

Afdeling strategie

Postbus 20301
2500 EH Den Haag

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

datum 11 juli 2022
doorkiesnummer
e-mail
ons kenmerk
uw kenmerk
onderwerp Spoedadvies Tijdelijke wet uitwisseling persoonsgegevens UHP
KOT

Geachte

Bij brief van 29 juni 2022, kenmerk , verzocht u de Raad voor de rechtspraak (hierna: de 'Raad') om uiterlijk 6 juli 2022 advies uit te brengen inzake het conceptwetsvoorstel houdende regels aangaande een tijdelijke uitwisseling van persoonsgegevens ter identificering van de ouders die gedupeerd zijn als gevolg van problemen bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag en geconfronteerd zijn met uithuisplaatsing van kinderen (hierna: het 'Wetsvoorstel'). Na afstemming over de korte adviestermijn is deze gewijzigd in 11 juli 2022.

HET WETSVOORSTEL

In het debat over uithuisplaatsingen van 12 mei 2022 heeft de Minister voor Rechtsbescherming toegezegd de Tweede Kamer te zullen informeren over hoe hij juridisch en technisch gaat regelen dat de betrokken instanties weten wie de ouders en kinderen zijn die gedupeerde zijn bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag en te maken hebben gekregen met gedwongen uithuisplaatsing van hun kind(eren). In de Kamerbrief van 3 juni 2022 is dit nader toegelicht, en is dit Wetsvoorstel aangekondigd.¹

Dit Wetsvoorstel voorziet in de verwerking en verstrekking van persoonsgegevens ten behoeve van de volgende in artikel 2, tweede lid genoemde doelen:

- a. het identificeren van de groep uithuisgeplaatste kinderen zoals gedefinieerd in artikel 1 van het Wetsvoorstel en de (stief)ouders die gedupeerde zijn bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag en te maken hebben gekregen met gedwongen uithuisplaatsing van hun kind(eren) (hierna: de 'UHP KOT-ouders');
- b. het doen van een ondersteuningsaanbod aan de UHP KOT-ouders of hun uithuisgeplaatste kinderen, en
- c. de reflectie op het eigen handelen door de Raad voor de Kinderbescherming, gecertificeerde instellingen en de gerechten inzake de dossiers van de uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders.

¹ Kamerbrief 'Actie op toezegging en moties uithuisplaatsingen kinderopvangtoeslag' van 3 juni 2022.

Raad voor de
rechtspraak

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 2 van 11

OPMERKINGEN VOORAF

Tempo van totstandkoming Wetsvoorstel niet passend bij zorgvuldig wetgevingsproces

De Raad hecht eraan op te merken dat een reactietermijn van - na verlenging - anderhalve week geen goede basis biedt voor een serieuze en zorgvuldige advisering. Het Wetsvoorstel betreft complexe materie, waar meer denkkracht en bezinning voor nodig is dan in dit korte tijdsbestek gegenereerd kon worden. Door de extreem korte adviestermijn heeft er dan ook geen consultatie kunnen plaatsvinden van de gerechten.

De extreem korte adviestermijn klemmt te meer nu het Wetsvoorstel verstrekkende gevolgen heeft voor de te identificeren groep ouders en kinderen en voor de bij de gegevensverwerking en gegevensuitwisseling betrokken organisaties. Aan het verwerken en verstrekken van persoonsgegevens kleven risico's en voor het doordenken van de consequenties en risico's is te weinig tijd gegund. De Raad vindt dat onvoldoende recht wordt gedaan aan de gevoeligheden rondom de categorieën van betrokkenen en vindt het tempo waarin dit Wetsvoorstel is ontwikkeld niet passend bij een zorgvuldig wetgevingsproces.

Verwachtingenmanagement

In dit Wetsvoorstel wordt ingegaan op de technische aspecten van de verwerking en uitwisseling van persoonsgegevens. Gedurende de korte adviestermijn is enig inzicht geboden in wat vanuit de Raad en gerechten aan data beschikbaar is. Echter, de tijd ontbreekt om te bezien of de technische koppeling met de gegevens van de Belastingdienst / Toeslagen gerealiseerd kan worden zoals voorgesteld in het Wetsvoorstel. Dergelijke technische aspecten zijn nog niet voldoende belicht. Daarbij komt dat bij de Raad en de gerechten er een afhankelijkheid bestaat voor wat betreft de dataregistratie in de systemen van alle griffies van de gerechten. Er is in het korte tijdsbestek een eerste inschatting gemaakt van de kwaliteit van de dataregistratie en deze bevat soms hiaten.

Gezien het voorgaande is de vraag in hoeverre met dit Wetsvoorstel alle uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders kunnen worden geïdentificeerd. Dit heeft te maken met de mogelijke technische beperkingen die nu nog niet bekend zijn. De resultaten van de in het Wetsvoorstel voorgestelde werkwijze zullen pas bekend worden zodra de koppeling is gemaakt met de data van de Belastingdienst / Toeslagen. Het realiseren van de doelen in het Wetsvoorstel is ook afhankelijk van de mate waarin de Belastingdienst / Toeslagen in staat zal zijn om tegemoet te komen aan de in het Wetsvoorstel opgedragen rol.

Geen precedentwerking

In het Wetsvoorstel wordt gekozen voor het leveren van persoonsgegevens door de Rechtspraak. De Raad hecht eraan op te merken dat de systemen van de gerechten geen primaire gegevensbron vormen voor het ministerie noch voor organisaties die betrokken zijn bij uithuisplaatsingen. De systemen vormen het sluitstuk van vele processen waarin persoonsgegevens worden verwerkt.

Na overleg met betrokken organisaties is de Raad er echter van overtuigd geraakt dat er geen andere, logischer route gevonden kan worden voor de verkrijging van de benodigde gegevens. De Raad gaat

Raad voor de
rechtspraak

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 3 van 11

daarom - zij het niet van harte - akkoord met de gekozen route (behoudens de opmerkingen die hierna worden gemaakt).

De aarzeling van de Raad is ook ingegeven door de zorg dat deze wetgeving mogelijk een precedent kan scheppen voor de toekomst. De Raad wil daarom nogmaals met klem benadrukken dat het om een eenmalige uitzondering gaat, die onder geen beding een precedent mag scheppen voor de toekomst. Enkel de bijzondere situatie die is ontstaan door de toeslagenaffaire en de belangrijke doelen die met het Wetsvoorstel worden nagestreefd rechtvaardigen een inbreuk op het uitgangspunt dat de Rechtspraak niet gehouden is persoonsgegevens te delen.

ADVIES

I. Voorkeur voor de vormgeving van de gegevensuitwisseling volgens de Raad

Geen onderscheid tussen de gerechten en de Raad

Artikel 3 ziet op de verstrekking van persoonsgegevens door de gerechten aan de Raad. Hoewel de gerechten verwerkingsverantwoordelijken zijn voor de persoonsgegevens, worden de persoonsgegevens die benodigd zijn voor de uitvoering van het Wetsvoorstel landelijk beheerd door het Landelijk Dienstencentrum dat deze taak uitoefent krachtens door de Raad gegeven mandaat. Het onderscheid dat artikel 3 beoogt te maken tussen de gerechten en de Raad is in de praktijk derhalve minder scherp te maken. De Raad is tegen deze achtergrond van mening dat de wettelijke basis die artikel 3 beoogt te bieden niet nodig is, omdat de gegevensuitwisseling in zekere zin ook nu al plaats vindt tussen Raad en gerechten. De Raad stelt daarom voor om artikel 3 (Verstrekken persoonsgegevens van uithuisgeplaatste kinderen door de gerechten aan de Raad voor de rechtspraak) en artikel 8 (Verstrekken persoonsgegevens van uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders door de Raad voor de rechtspraak aan de gerechten) te schrappen.

De Raad verzoekt de tekst in het Wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting (hierna: de 'MvT') gebaseerd op het voorgaande als volgt te wijzigen:

- aan artikel 4 en artikel 6, eerste lid worden de gerechten toegevoegd, waardoor dit zou worden gewijzigd in 'de Raad voor de rechtspraak en de gerechten';
- daar waar enkel 'de gerechten' wordt genoemd dan wel enkel 'de Raad voor de rechtspraak' dit wijzigen in 'de Raad voor de rechtspraak en de gerechten'.

Een ruimere omschrijving van de te verstrekken persoonsgegevens

Zoals onder 'Opmerkingen vooraf' aangegeven is de vraag in hoeverre met dit Wetsvoorstel alle uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders kunnen worden geïdentificeerd. De aarzeling hierbij is tweeledig van aard. Ten eerste is een definitie gekoppeld aan het 'uithuisgeplaatst kind' en de 'UHP KOT-ouder' zoals opgenomen in artikel 1. In de praktijk kan mogelijk sprake zijn van discrepantie tussen de in de wet gehanteerde definities en de gegevens die thans onder die noemer feitelijk door de betreffende organisaties worden geregistreerd. Ten tweede is de vraag in hoeverre de keuze voor de huidige categorieën van persoonsgegevens afdoende is om de lijst met uithuisgeplaatste kinderen van

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 4 van 11

UHP KOT-ouders te kunnen vormen. Dit heeft te maken met de mogelijke technische beperkingen die nu nog niet bekend zijn en de registraties die soms hiaten bevatten.

Gezien het voorgaande is het verstandig een ruimere omschrijving van de te verstrekken persoonsgegevens te hanteren, welke past bij de wet- en regelgeving op het gebied van gegevensbescherming en de mogelijkheid biedt voor de betrokken partijen om de juiste combinatie van persoonsgegevens te selecteren ten behoeve van de koppeling. De Raad adviseert primair om ‘de burgerservicenummers, namen en geboortedata’ in artikel 3, artikel 4 en artikel 5 te wijzigen in ‘de ten behoeve van het in artikel 2, tweede lid, onderdeel a, genoemde doel noodzakelijke categorieën persoonsgegevens’. Dit biedt de ruimte aan de Belastingdienst / Toeslagen, de Minister voor Rechtsbescherming en de Rechtspraak om afstemming te laten plaatsvinden over de noodzakelijke categorieën persoonsgegevens ten behoeve van het doel in relatie tot de technische (on)mogelijkheden. Subsidiair adviseert de Raad om aan de genoemde categorieën zoals opgenomen in artikel 3, artikel 4 en artikel 5 ‘en adresgegevens’ toe te voegen.

Voorkeur voor vormgeving van de verstrekking van de persoonsgegevens aan de Minister voor Rechtsbescherming

In het Wetsvoorstel is opgenomen dat onder meer de Raad voor de rechtspraak en de gerechten de noodzakelijke categorieën persoonsgegevens verstrekken aan de Minister voor Rechtsbescherming. Daarbij is tevens opgenomen dat de Minister voor Rechtsbescherming de ontvangen persoonsgegevens gaat koppelen. In paragraaf 2.2 van de MvT is opgenomen welke technische en juridische waarborgen hierbij zullen worden gehanteerd.

De Raad is van mening dat de MvT niet de juiste plaats is om de technische details van de koppeling van de persoonsgegevens op te nemen. Dit om de volgende drie redenen: ten eerste is de vraag wat de haalbaarheid is van het voorgestelde technische proces, hetgeen nader dient te worden beschouwd in afstemming met de betrokken instanties. Ten tweede is niet bekend hoe lang de technische details gelijk blijven aan de details zoals opgenomen in de MvT nu de technologische ontwikkelingen elkaar in een rap tempo opvolgen. Ten derde bevat de toelichting op dit punt onduidelijkheden over het proces van koppeling en uitwisseling van persoonsgegevens. De Raad adviseert om de technische aspecten niet uit te werken in de MvT, maar om de vormgeving hiervan af te stemmen met de betrokken organisaties.

Mocht toch de wens bestaan om de technische en juridische waarborgen in de MvT op te nemen, adviseert de Raad subsidiair om de toelichting op dit punt te verduidelijken opdat er geen onduidelijkheid kan bestaan over het proces van koppeling en uitwisseling van persoonsgegevens. Zo is het voor de Raad onduidelijk op welk moment in het technische proces de gegevens van een sleutel worden voorzien, in welke omgeving de gegevens van een sleutel worden voorzien, hoe de verificatieprocedure eruit ziet om te controleren of de juiste gegevens van de betrokkenen op de lijst met uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders worden opgenomen en op welke wijze de persoonsgegevens worden verstrekt aan de Minister voor Rechtsbescherming.

Tevens geeft de Raad er in een dergelijk geval de voorkeur aan de koppeling van de persoonsgegevens op het niveau van de Raad en de gerechten en de Belastingdienst / Toeslagen te laten plaatsvinden met behulp van passende technische en juridische waarborgen en daarmee niet via de Minister voor

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 5 van 11

Rechtsbescherming. Naar de mening van de Raad voorkomt dit dat de betreffende instanties onnodige persoonsgegevens aan de Minister voor Rechtsbescherming verstrekken. De Raad en de gerechten en de Belastingdienst / Toeslagen kunnen - na verificatie - de lijst met uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders verstrekken aan de Minister voor Rechtsbescherming ten behoeve van de doelen zoals opgenomen in artikel 2, tweede lid.

II. Opmerkingen n.a.v. de wettekst en de Memorie van Toelichting

Naast bovenstaande opmerkingen omtrent de volgens de Raad meest wenselijke vormgeving van de gegevensuitwisseling heeft de Raad naar aanleiding van het Wetsvoorstel de volgende inhoudelijke opmerkingen.

A. Wettekst

Aanvulling begripsbepalingen met ‘kindlijst’ en ‘ouderlijst’ (artikel 1)

In de MvT wordt op meerdere plaatsen een ‘kindlijst’ genoemd en een enkele keer een ‘ouderlijst’. Deze termen worden noch in de wettekst, noch in de MvT expliciet gedefinieerd. De Raad acht een nadere definiëring van de begrippen ‘kindlijst’ en ‘ouderlijst’ wenselijk en geeft u in overweging om een definitie van deze begrippen toe te voegen aan de begripsbepalingen in artikel 1 van het Wetsvoorstel.

Omschrijving van taak en doel ‘het doen van een ondersteuningsaanbod’ (artikel 2, eerste lid, onder b en artikel 2, tweede lid, onder b)

Eén van de taken van de Minister voor Rechtsbescherming volgens artikel 2, eerste lid, onder b en één van de drie doelen van het verstrekken en verwerken van persoonsgegevens volgens artikel 2, tweede lid, onder b is ‘het doen van een ondersteuningsaanbod aan de UHP KOT-ouders of hun uithuisgeplaatste kinderen’.

De Raad constateert dat er sprake is van een discrepantie tussen de wettekst en de toelichting. In de algemene toelichting van de doelen onder 2 in de MvT (p. 1) worden enkel de UHP KOT-ouders als geadresseerden van een ondersteuningsaanbod genoemd en niet hun uithuisgeplaatste kinderen zoals in genoemde artikelleden. Verderop op p. 2 van de MvT staat dat het ondersteuningsaanbod zich richt op de UHP KOT-ouders en hun uithuisgeplaatste kinderen (en niet of hun uithuisgeplaatste kinderen zoals in artikel 2, eerste lid, onder b en artikel 2, tweede lid, onder b van het Wetsvoorstel). Ook op andere plaatsen in de MvT wijkt de bewoording van de toelichting op dit punt af van de formulering in artikel 2, eerste lid, onder b en artikel 2, tweede lid, onder b van de wettekst.

De Raad adviseert om de wettekst en de toelichting op dit punt in lijn met elkaar te brengen, opdat er geen onduidelijkheid kan ontstaan over de groep die in aanmerking komt voor een ondersteuningsaanbod.

Raad voor de
rechtspraak

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 6 van 11

Verstrekken persoonsgegevens van uithuisgeplaatste kinderen door de gerechten aan de Raad voor de rechtspraak (artikel 3)

Op grond van artikel 3 verstrekken de gerechten 'de burgerservicenummers, namen en geboortedata van de bij hen uithuisgeplaatste kinderen' aan de Raad voor de rechtspraak.

Zoals hierboven uiteengezet gaat de voorkeur ernaar uit dat het onderscheid tussen de Raad en de gerechten wordt opgeheven en pleit de Raad er primair voor om artikel 3 te schrappen.

Mocht het onderscheid tussen de Raad en de gerechten en daarmee artikel 3 toch gehandhaafd worden, dan gaat de voorkeur van de Raad zoals hierboven ook aangegeven uit naar een ruimere omschrijving van te verstrekken persoonsgegevens. Met de uitbreiding van de noodzakelijke categorieën van persoonsgegevens 'ten behoeve van het doel zoals opgenomen in artikel 2, tweede lid, onderdeel a' of de toevoeging van 'en adresgegevens' in artikel 3 kunnen naar verwachting meer uithuisgeplaatste kinderen worden geïdentificeerd dan wanneer de verstrekking van gegevens beperkt blijft tot 'de burgerservicenummers, namen en geboortedata van de bij hen uithuisgeplaatste kinderen' zoals thans vermeld in artikel 3. De redenen hiervoor zijn reeds opgenomen onder 'Een ruimere omschrijving van de te verstrekken persoonsgegevens'.

Verstrekken persoonsgegevens van uithuisgeplaatste kinderen door de Raad voor de rechtspraak aan de Minister voor Rechtsbescherming (artikel 4)

Op grond van artikel 4 verstrekt de Raad voor de rechtspraak 'de burgerservicenummers, namen en geboortedata van de bij hen uithuisgeplaatste kinderen' aan de Minister voor Rechtsbescherming. Zoals hierboven aangegeven gaat de voorkeur van de Raad uit naar een ruimere omschrijving van te verstrekken persoonsgegevens. Met de uitbreiding van de noodzakelijke categorieën van persoonsgegevens 'ten behoeve van het doel zoals opgenomen in artikel 2, tweede lid, onder a' of de toevoeging van 'en adresgegevens' in artikel 4 kunnen naar verwachting meer uithuisgeplaatste kinderen worden geïdentificeerd dan wanneer de verstrekking van gegevens beperkt blijft tot 'de burgerservicenummers, namen en geboortedata van de bij hen uithuisgeplaatste kinderen' zoals thans vermeld in artikel 4. Bij een eventuele uitbreiding met de hierboven genoemde persoonsgegevens bestaat echter nog steeds de kans dat niet alle uithuisgeplaatste kinderen (van UHP KOT-ouders) kunnen worden geïdentificeerd, omdat in de registratie soms hiaten zijn.

De Raad heeft hierboven voorts aangegeven dat het gemaakte onderscheid tussen Raad en gerechten niet nodig en niet wenselijk is. De Raad ziet daarom graag dat het zinsdeel 'De Raad voor de rechtspraak verstrekt' in artikel 4 wordt vervangen door 'De Raad voor de rechtspraak en de gerechten verstrekken'.

Verstrekken persoonsgegevens van kinderen van een aanvrager van een kinderopvangtoeslag door de Belastingdienst / Toeslagen aan de Minister voor Rechtsbescherming (artikel 5)

Artikel 5 bepaalt dat de Belastingdienst / Toeslagen 'de burgerservicenummers, namen en geboortedata van de kinderen van een aanvrager van een kinderopvangtoeslag' aan de Minister voor Rechtsbescherming verstrekt.

Raad voor de
rechtspraak

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 7 van 11

De Raad merkt op dat het kunnen verstrekken van de in artikel 5 genoemde persoonsgegevens door de Belastingdienst / Toeslagen randvoorwaardelijk is voor het kunnen realiseren van de in artikel 2, tweede lid genoemde doelen. De Raad gaat ervan uit dat de Minister in samenspraak met de Belastingdienst / Toeslagen de mogelijkheden en onmogelijkheden van het verstrekken van de in artikel 5 genoemde persoonsgegevens voorafgaande aan deze consultatie in kaart heeft gebracht en afgestemd. De Raad begrijpt overigens dat de Belastingdienst / Toeslagen is opgeheven en opgegaan in DG Douane, DG Belastingdienst en DG Toeslagen. In de wettekst en de toelichting dient 'Belastingdienst / Toeslagen' te worden vervangen door het thans tot verstrekking van persoonsgegevens bevoegde dienstonderdeel van de Belastingdienst.

Totstandkoming lijst persoonsgegevens van uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders door de Minister voor Rechtsbescherming (artikel 6)

Het eerste lid van artikel 6 bepaalt dat de Minister voor Rechtsbescherming zorg draagt voor de totstandkoming van een lijst van burgerservicenummers van uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders, door de op grond van artikel 4 van de Raad voor de rechtspraak ontvangen persoonsgegevens van de uithuisgeplaatste kinderen te koppelen aan de op grond van artikel 5 van de Belastingdienst / Toeslagen ontvangen persoonsgegevens van de kinderen van een aanvrager van een kinderopvangtoeslag, ten behoeve van de in artikel 2, tweede lid, genoemde doelen.

Zoals hierboven aangegeven, gaat de voorkeur van de Raad ernaar uit dat de koppeling van de gegevens gerealiseerd wordt op het niveau van de Raad voor de rechtspraak en de gerechten en de Belastingdienst, waarna de lijst met gekoppelde gegevens wordt verstrekt aan de Minister voor Rechtsbescherming. Naar de mening van de Raad voorkomt dit dat de betreffende instanties onnodige persoonsgegevens aan de Minister voor Rechtsbescherming verstrekken.

Om deze koppeling op de door de Raad voorgestane manier te kunnen realiseren gelden echter een aantal belangrijke randvoorwaarden:

- zonder datalevering door de Belastingdienst kan deze koppeling niet gemaakt worden;
- de koppeling van data dient te geschieden aan de hand van vergelijkbare sets aan data;
- beide organisaties dienen te beschikken over de juiste technologische en organisatorische middelen.

Wanneer voor een dergelijke inrichting van verwerking en verstrekking van persoonsgegevens wordt gekozen, heeft dat gevolgen voor de formulering van artikel 6, eerste lid. Omdat er geen onnodige data aan de Minister voor Rechtsbescherming worden verstrekt, kan het tweede lid van dat artikel voortvallen.

Overigens adviseert de Raad om artikel 6, eerste lid in die zin aan te passen dat het onderscheid tussen de Raad en de gerechten wordt opgeheven. Om dit tot uitdrukking te brengen ziet de Raad graag dat 'de Raad voor de rechtspraak' wordt vervangen door de 'de Raad voor de rechtspraak en de gerechten'.

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 8 van 11

Verstrekken persoonsgegevens van uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders door de Minister voor Rechtsbescherming aan de organisaties (artikel 7)

Het valt de Raad op dat artikel 7, tweede lid als ‘kan-bepaling’ is geformuleerd (‘De Minister voor Rechtsbescherming kan aan de Raad voor de rechtspraak, de raad voor de kinderscherming en de gecertificeerde instellingen de lijst, genoemd in artikel 6, eerste lid, verstrekken, ten behoeve van het in artikel 2, tweede lid, onderdeel c, genoemde doel’). De Raad constateert dat de andere artikelen die zien op de verstrekking van persoonsgegevens (artikel 3, artikel 4, artikel 5 en artikel 7, eerste lid) niet als een ‘kan-bepaling’ zijn geformuleerd maar als een verplichting (x ‘verstrekt’).

De Raad adviseert om artikel 7, tweede lid overeenkomstig de overige grondslagen voor verstrekking van persoonsgegevens in het Wetsvoorstel minder vrijblijvend te formuleren en ‘kan (...) verstrekken’ door ‘verstrekt’ te vervangen.

Zoals de Raad ook hierboven heeft aangegeven, is het in het Wetsvoorstel gemaakte onderscheid tussen de Raad en de gerechten ongewenst en ziet de Raad daarom graag dat ‘de Raad voor de rechtspraak’ in het tweede lid van artikel 7 wordt vervangen door ‘de Raad voor de rechtspraak en de gerechten’.

Verstrekken persoonsgegevens van uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders door de Raad voor de rechtspraak aan de gerechten (artikel 8)

Artikel 8, eerste lid, voorziet in de verstrekking van persoonsgegevens door de Raad voor de rechtspraak aan de gerechten. Zoals hierboven aangegeven acht de Raad het in het Wetsvoorstel gemaakte onderscheid tussen de Raad en de gerechten niet nodig en niet gewenst. De Raad stelt zich dan ook op het primaire standpunt dat artikel 8 eerste lid kan worden geschrapt.

De Raad acht het tevens wenselijk om het tweede lid van artikel 8 (vernietiging door het betrokken gerecht van de burgerservicenummers van uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders waarbij het gerecht niet betrokken is of is geweest) te schrappen. De reflectie door de gerechten op het eigen handelen inzake de dossiers van de uithuisgeplaatste kinderen als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c vindt immers Rechtspraakbreed plaats en niet op het niveau van het individuele gerecht. Voor de reflectie van de gerechten op het eigen handelen is dus nodig dat alle burgerservicenummers van uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders aan alle gerechten verstrekt worden. De uiteindelijke vernietiging van de verstrekte lijst van burgerservicenummers van uithuisgeplaatste kinderen van UHP KOT-ouders door de Raad voor de rechtspraak en de gerechten vindt dan plaats op het in artikel 10, derde lid genoemde tijdstip, namelijk onmiddellijk na het vervallen van de wet.

Totstandkoming lijst persoonsgegevens van UHP KOT-ouders door de Belastingdienst / Toeslagen (artikel 9)

Zoals de Raad hierboven bij de bespreking van artikel 5 heeft opgemerkt, speelt de Belastingdienst een cruciale en randvoorwaardelijke rol bij het kunnen realiseren van de met dit Wetsvoorstel beoogde doelen. De Raad herhaalt hier de bij artikel 5 reeds geuite aandachtspunten en zorgen ten aanzien van de door de Belastingdienst te vervullen rol.

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 9 van 11

B. Memorie van Toelichting

Begripsbepalingen (artikel 1)

Het valt de Raad op dat aan de definitie van ‘kind van een aanvrager van een kinderopvangtoeslag’ ook pleegkinderen zijn toegevoegd. De Raad vraagt zich af waarom deze categorie aan deze definitie is toegevoegd en adviseert om deze keuze nader te motiveren in de toelichting.

‘Kan (...) verstrekken’ vs ‘verstrekt’

De Raad constateert dat in artikel 3, artikel 4, artikel 5 en artikel 7, eerste lid wordt gesproken van het verstrekken van persoonsgegevens (en niet van het *kunnen* verstrekken van persoonsgegevens). In de MvT wordt echter op meerdere plaatsen gesproken van het *kunnen* verstrekken van gegevens. Er is op dit punt dus sprake van discrepantie tussen wettekst en toelichting. De Raad acht het wenselijk dat de MvT op dit punt in lijn wordt gebracht met de wettekst, en stelt daarbij voor om uit te gaan van de minder vrijblijvende formulering in de wettekst.

Geen periodieke verstrekking van persoonsgegevens

Op meerdere plaatsen in de MvT wordt er van uitgegaan dat verstrekking van data meerdere keren kan plaatsvinden: ‘De groep uithuisgeplaatste kinderen die tevens kinderen zijn van een aanvrager van een kinderopvangtoeslag kan wijzigen, omdat er in de komende periode meer namen bekend kunnen worden. De verstrekking van persoonsgegevens kan daarom meer dan een keer plaatsvinden’ (MvT, p. 3) en ‘De koppeling van burgerservicenummers die door dit wetsvoorstel mogelijk wordt, kan meer dan een keer plaatsvinden, omdat er nog steeds bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag gedupeerde aanvragers bekend worden. Daarnaast is het niet ondenkbaar dat onder gedupeerden nieuwe machtigingen tot uithuisplaatsing worden afgegeven’ (MvT, p. 6).

De Raad geeft er sterk de voorkeur aan om eenmalig deze data te verstrekken en niet periodiek. De Raad ziet dan ook graag dat deze passages in de MvT worden geschrapt.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Over de financiële consequenties voor de Raad en de gerechten staat onder paragraaf 4 (Gevolgen en uitvoering) van de MvT: ‘De uitvoeringsconsequenties voor de gerechten en de Raad voor de rechtspraak zullen naar verwachting beperkt zijn. Het gaat om data die moet worden ‘geschoond’ om te kunnen matchen met de persoonsgegevens die bij de Belastingdienst/Toeslagen liggen. Eventuele financiële consequenties voor de gerechten en de Raad voor de rechtspraak komen ten laste van de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het zal naar verwachting gaan om 1 extra fte die bij de eerste verstrekking van persoonsgegevens voltijds bezig zal zijn.’

De Raad vraagt zich af waar deze inschatting op gebaseerd is. Het verwerken van de persoonsgegevens zal arbeidsintensief zijn nu er soms sprake is van hiaten in de registraties en er onduidelijkheid bestaat over de technische inrichting. Mogelijk wordt niet enkel het eigen rechtspraak-systeem onderzocht, maar zullen ook gegevens moeten worden nagetrokken in de Basisregistratie Personen. De Raad kan daardoor op dit moment niet inschatten of één extra fte zal volstaan. Uit de MvT volgt overigens niet

Raad voor de
rechtspraak

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 10 van 11

gedurende welke periode de werkzaamheden zullen moeten worden verricht. Hierover dienen afspraken te worden gemaakt.

De omvang van de voor het verwerken van persoonsgegevens benodigde extra capaciteit zal overigens ook afhangen van de technische inrichting. Wanneer gebruik wordt gemaakt van de technologie zoals door de Minister voor Rechtsbescherming genoemd in de Kamerbrief van 3 juni 2022, kan dit veel werk schelen. De Rechtspraak beschikt echter nog niet over deze technologie. Deze zou dan ook geïmplementeerd moeten worden bij de Rechtspraak. De Raad gaat ervan uit dat, wanneer gebruik wordt gemaakt van deze technologie, de kosten van de implementatie ook voor rekening van het ministerie van Justitie en Veiligheid zullen komen.

Naast extra personele inzet voor het verwerken van persoonsgegevens worden in paragraaf 4 van de MvT ook uitvoeringsconsequenties voorzien bij het uitsplitsten van de lijst van betrokken kinderen. Zoals de Raad eerder in dit advies al heeft opgemerkt is uitsplitsing van de lijst niet wenselijk omdat de reflectie op het eigen handelen Rechtspraakbreed plaatsvindt en niet op het niveau van het individuele gerecht. Wanneer tegemoet wordt gekomen aan de wens van de Raad om de bepaling die voorziet in uitsplitsing van de lijst (artikel 8, tweede lid) te schrappen, zullen er voor de uitsplitsing geen extra kosten zijn voor de Rechtspraak. Wanneer artikel 8, tweede lid toch blijft gehandhaafd, dan leidt dit wel tot een extra belasting van de gerechten.

Omdat de exacte financiële gevolgen afhankelijk zijn van een aantal factoren, is het moeilijk om de financiële consequenties in deze fase en binnen de zeer korte gegunde adviestermijn te kwantificeren. Deze factoren betreffen onder meer de gebruikte technische inrichting en werkwijze daarbij, de beschikbaarheid van de noodzakelijke persoonsgegevens ten behoeve van de koppeling en de verificatieprocedure van de gekoppelde gegevens. Wanneer meer zicht bestaat op de omvang van de financiële gevolgen van dit Wetsvoorstel, komt de Raad graag bij u terug voor de financiering ervan.

CONCLUSIE

De Raad voor de rechtspraak onderkent het belang van het Wetsvoorstel. Het Wetsvoorstel stuit in zijn huidige vorm echter op een aantal zwaarwegende bezwaren. De Raad voor de rechtspraak vraagt u daarom om het Wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en aan te passen.

datum 11 juli 2022
kenmerk
pagina 11 van 11

TOT SLOT

Gelet op de fundamentele punten die de Raad in dit advies naar voren heeft gebracht, wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld om op de volgende versie van het Wetsvoorstel te kunnen reageren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er voorts prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Voorzitter Raad voor de rechtspraak